

ชีวิตวิถีถัดไปกับการศึกษา The Next Normal and Education

พนัส จันทรศรีทอง¹

Panus Junsrithong¹

Corresponding Author E-mail: panus.jun@staff.krirk.ac.th

Received: 2022-06-21; Revised: 2022-07-16; Accepted: 2022-10-27

บทคัดย่อ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะขับเคลื่อนกลไกให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการศึกษาในอนาคต การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ที่มีคุณค่าต่อการนำไปใช้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้ ทั้งการนำเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่เป็นตัวขับเคลื่อนผู้ที่พร้อมจะเรียนรู้ และเปิดรับความท้าทายใหม่ ๆ อยู่เสมอนั้น จึงจะสามารถตั้งรับและพัฒนาตนเองได้ การระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) ส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องเข้าสู่ภาวะหยุดชะงัก และการศึกษาได้รับผลกระทบ ซึ่งเกิดเป็นการปรับตัวเข้าสู่ความปกติใหม่ ทำให้มีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลมากมายและเป็นระบบ อาทิ การทำทุกอย่างอยู่ที่บ้าน กระบวนการพิสูจน์และยืนยันตัวตน การบริการตนเอง สุขภาพ การเว้นระยะห่างทางสังคม และการมีรายได้หลายทาง ทุกสิ่งล้วนเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต และเป็นแบบอย่างที่จะส่งผลถึงอนาคตของชีวิตวิถีถัดไป และต้องสร้างความมั่นใจให้ได้ว่าการตัดสินใจตามแนวปฏิบัติ และรวมถึงการวางแผน การกำหนดนโยบายต่าง ๆ ด้านการศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน ผู้สอน สถานศึกษา ทิศทางในชีวิตวิถีถัดไปกับการศึกษาไทยนั้นเป็นสิ่งท้าทายสำหรับหน่วยงานการศึกษา และตัวผู้เรียน เพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการ และตอบสนองกระแสของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกและสังคมได้ ซึ่งมีองค์ประกอบหลายด้าน ด้านการบริหารการศึกษา ด้านผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ และด้านการประเมินและผู้เรียน จำเป็นต้องปรับตัวท่ามกลางความไม่แน่นอน เพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ โดยหวังถึงประสิทธิภาพ คุณภาพ และประสิทธิผลต่อการศึกษาเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: ชีวิตวิถีถัดไป, การศึกษา

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกริก

¹ Instructor of Education Administration Department, Faculty of Liberal Arts, Krirk University

Abstract

Education is important to drive mechanisms for agencies involved in the development of education to guide the development of learner quality and future education. Learning new things that are valuable to implement in different ways is inevitable, both by adopting technology to facilitate students. The transformation of the modern world drives those who are willing to learn and are always open to new challenges so that they can embrace and develop themselves. The coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic has brought the education system to a halt and studies have been affected. This creates an adaptation to a New Normal, All in Home, Digital identity, Self-service, Health, Social Distancing and Multiple Income Streams are all guides to life and exemplify the future of life in the Next Normal, and must ensure that decisions are made in practice and including planning. Setting educational policies that directly affect learner's teacher academy The next direction of life with Thai education is challenging for education authorities and learners to meet the needs and meet the rapid flow of global and social change. There are many elements in education management, learner management, learning management, design of the learning environment and assessment. It is necessary to adapt amid uncertainty to achieve desirable learning outcomes. It is expected that the efficiency, quality and effectiveness of education are important.

Keywords: Next Normal, Education

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระแสโลกาภิวัตน์ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อหลายอย่างในสังคมรวมไปถึงระบบการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปไปตามความเคลื่อนไหวของสังคมโลก ทำให้องค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้น สร้างความน่าสนใจ และสามารถทำให้ผู้ที่มีความสนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ นำไปใช้พัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัจจุบันมีผู้เรียนสามารถเข้าถึงระบบการศึกษาได้สะดวกรวดเร็วกว่าขึ้น ทั้ง ระบบการรับสมัครที่เป็นออนไลน์ การสมัครผ่านช่องทางการสื่อสาร และอีกหลายวิธี เพื่อเข้าถึงระบบการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษา โดยได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นอย่างมาก มีการนำเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกสำหรับผู้ศึกษา เช่น ระบบลงทะเบียนออนไลน์ ระบบการแจ้งผลการเรียนออนไลน์ เป็นต้น (เอกกวีร์ พิทักษ์ธนกุล. 2565) สิ่งสำคัญที่เราได้เรียนรู้จากการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ คือ ผู้ที่พร้อมจะเรียนรู้ และเปิดรับความท้าทายใหม่ ๆ อยู่เสมอจึงจะสามารถรับรู้และพัฒนาดตนเองได้ ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการระบาดใหญ่ของของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การศึกษาต้องเข้าสู่ภาวะหยุดชะงักและมีนักเรียนมากกว่าหนึ่งพันล้านคนได้รับผลกระทบจากการปิดโรงเรียน ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ต้องหยุดชะงักลงตามมาอย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับวิกฤตนี้ ประการแรกเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงของการระบาด เนื่องจากไม่เคยมีโรคระบาดในอดีตที่ทำให้เกิดปัญหามากมายในด้านการศึกษายุ่งเกี่ยวกับการระบาดครั้งนี้ การหยุดชะงักครั้งใหญ่เกิดขึ้นกับการศึกษาทั่วโลก (UNESCO Institute for Statistics Data. 2020) การหยุดชะงักทางการศึกษาเป็นวิกฤตที่มีผลต่อระบบการศึกษา เช่น การขาดความต่อเนื่องของการเรียนรู้ หรือการเข้าถึงการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ไม่สามารถทำได้ เห็นได้ชัดว่าสิ่งนี้เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานการณ์การหยุดชะงักทางการศึกษาไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะที่ใดที่หนึ่ง แต่เกิดขึ้นทั่วโลก (Thanassis Karalis. 2020) และกลายเป็นการปรับตัวเข้าสู่ความปกติใหม่ (New Normal) การรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในช่วงการระบาดใหญ่นั้นเป็นแบบอย่างสำหรับอนาคตของชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal) ที่จำเป็นต้องสร้างความมั่นใจให้ได้ว่า การตัดสินใจตามหลักฐานที่มี และรวมถึงการวางแผน การกำหนดนโยบายด้านการศึกษา โดยปราศจากภาวะอื่น ๆ แอบแฝง นั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งการเรียนรู้บทเรียนจากการระบาดใหญ่ของ COVID-19 ทำให้เราสามารถบริหารจัดการศึกษา วางแผนนโยบายทางการศึกษาที่ดีขึ้น ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส ทิศทางการศึกษาไทย การเปลี่ยนแปลงสู่ชีวิตวิถีถัดไป การวางแผนการศึกษาจะเป็นอย่างไร และการดำเนินการร่วมกันจะทำให้เป็นเรื่องปกติที่ดีขึ้นสำหรับอนาคต สหประชาชาติเห็นถึงความสำคัญของการสร้างหลักประกันว่าทุกคนสามารถมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม (SDG 4: Sustainable Development Goal 4) พร้อมทั้งสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Ensure inclusive and equitable quality education and

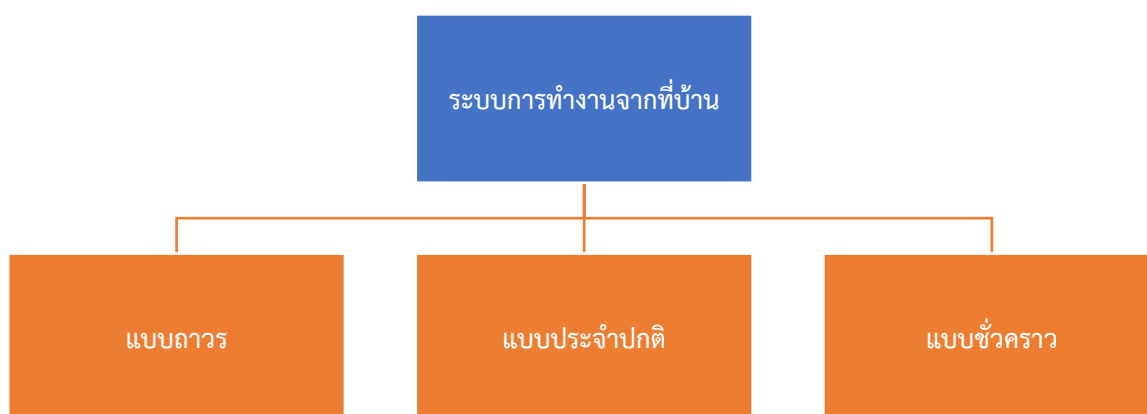
promote lifelong learning opportunities for all) ครอบคลุมการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของผู้เรียนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา การเข้าถึงการศึกษาระดับเทคนิค อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัยที่ผู้เรียนสามารถจ่ายได้ มีคุณภาพสำหรับทุกคน และคนส่วนใหญ่สามารถอ่านออกเขียนได้คำนวณได้ โดยเน้น ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษา และการเข้าถึงการศึกษาของผู้พิการ ชนพื้นเมือง และกลุ่มเปราะบาง นอกจากนี้ เป้าหมายนี้ยังส่งเสริมให้เพิ่มจำนวนผู้ที่มีทักษะทางเทคนิค และอาชีพสำหรับการจ้างงาน การเป็นผู้ประกอบการ และเน้นให้ ทุกคนได้รับความรู้ ทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย ในเชิงนโยบาย เป้าหมายนี้จะเน้นให้มีการยกระดับอุปกรณ์ที่จำเป็นในการศึกษาที่อ่อนไหวสำคัญและจำเป็นต่อเด็ก ผู้พิการ และผู้มีเพศภาวะหลากหลาย และ สร้างสภาพแวดล้อมให้ปราศจากความรุนแรงต่อกลุ่มเหล่านี้ การขยายโอกาสด้านทุนการศึกษา และการฝึกอบรมทั้งใน ประเทศและระหว่างประเทศ การเพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศด้วย (United Nations. 2022) แต่จากข้อมูลของยูเนสโกพบว่าเด็กมากกว่า 260 ล้านคนเสียโอกาสทางการศึกษา และออกจากระบบโรงเรียน ซึ่งระบบ การศึกษาที่มีอยู่ของเราล้มเหลว โดยไม่มีสัญญาณที่ชัดเจนของการฟื้นตัวภายในระยะเวลาอันสั้นนี้ ในขณะเดียวกัน บางประเทศได้เปิดระบบโรงเรียนอีกครั้งอย่างน้อยก็บางส่วน มีนักเรียนมากกว่าหนึ่งพันล้านคนได้รับผลกระทบจากการปิด โรงเรียน การเรียนรู้หยุดชะงัก ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามที่จะแทนที่โรงเรียนด้วยการเรียนรู้ทางไกล แต่การเรียนรู้ที่หายไป นั้นอาจนำไปสู่ความล้นหลามทางการพัฒนา ความพยายามที่จะทำให้โรงเรียนเปิดอย่างปลอดภัยเป็นสิ่งท้าทายในหลาย ๆ ประเทศ ในขณะเดียวกันประเทศที่กำลังประสบกับการติดเชื้อ COVID-19 ซึ่งมีหลายประเทศระดับการติดเชื้ออยู่ในระดับที่สูง แต่มีความคาดหวังว่าจะสามารถดำเนินการเปิดโรงเรียนได้ในเร็ววันและในประเทศที่เปิดโรงเรียนอย่างเต็มที่ได้แล้ว ยังคง จำเป็นที่ต้องมีการเฝ้าระวัง และบริหารจัดการให้โรงเรียนสามารถดำเนินการต่อไปอย่างปลอดภัย จากการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนหน้าและเรียนรู้ที่จะรับมืออย่างถูกวิธีอยู่ร่วมกับ COVID-19 ได้ แต่ความมุ่งมั่นนี้จำเป็นต้องตระหนักถึง องค์ประกอบของความพร้อมในการเตรียมการรับมือกับเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางใน การดำเนินชีวิตวิถีถัดไปได้เป็นอย่างดีเท่าทัน

ชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal)

การก้าวผ่านจาก “New Normal” ชีวิตวิถีใหม่ที่อยู่ร่วมกับโควิดไปสู่ “Next Normal” ชีวิตวิถีถัดไปหลังโควิด ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องเตรียมพร้อมและปรับตัว โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ยกระดับศักยภาพของตนเอง และเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีศักยภาพ เพิ่มโอกาสทางการแข่งขันของ ประเทศต่อไป ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) จึงเป็นแนวทางที่ภาคส่วนต่างๆ ในสังคมจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิตจากที่ เคยออกจากบ้าน เพื่อไปทำงาน ไปโรงเรียนต้องหันมาทำทุกอย่างอยู่บ้าน เมื่อต้องออกจากบ้านก็ต้องใส่หน้ากากอนามัยเพื่อ ป้องกันเชื้อโรค ส่วนภาคธุรกิจก็ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการไปสู่ระบบบริการซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งเห็นได้ ว่าบนชีวิตวิถีใหม่มีการใช้บริการต่าง ๆ ผ่านระบบออนไลน์มากขึ้น มีแพลตฟอร์มบริการดิจิทัล (Digital Service Platform) บนระบบออนไลน์เกิดขึ้นมากมาย ทำให้เข้าถึงสินค้าและบริการต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น โดยมีตัวอย่างชีวิตวิถีใหม่ที่เกิดขึ้น ได้แก่ การทำงานที่บ้าน (Work From Home) การเรียนการสอนออนไลน์ การทำธุรกรรมออนไลน์ การให้บริการทางการแพทย์แบบ วิถีใหม่ และการท่องเที่ยววิถีใหม่ เป็นต้น ประเด็นที่ต้องตระหนักต่อไป คือ การก้าวผ่านจากชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ที่อยู่ร่วมกับโควิด ไปสู่ชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal) โดยจะต้องเตรียมพร้อม และปรับตัวการเปิดรับเทคโนโลยีและบริการ ดิจิทัลใหม่ ๆ รวมถึงแพลตฟอร์มออนไลน์ ที่ตอบโจทย์เรื่องความสะดวกสบาย โดยมุ่งเน้นเรื่องความปลอดภัยด้านสุขอนามัย และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยมีแนวโน้ม 6 ประการ ที่สำคัญและจำเป็นต้องตระหนัก ได้แก่

1. **ทำทุกอย่างอยู่ที่บ้าน (All in Home)** หลังจากการลือคดวุ่นที่ยาวนานส่งผลให้การทำทุกอย่างที่บ้านไม่ว่าจะเป็น การทำงานจากที่บ้าน (Work from Home) การเรียนจากที่บ้าน (Learn from Home) หรือทำทุกอย่างอยู่บ้าน (Everything from Home) เป็นสิ่งที่คุ้นชินจนกลายเป็นการดำเนินชีวิตแบบใหม่ที่เรียกว่า บ้านเป็นศูนย์กลาง (Home Centric) เมื่อบ้านกลายเป็นพื้นที่สำหรับการใช้ชีวิตของชีวิตวิถีใหม่จนทำให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลาย การทำงานจากที่บ้านยัง สามารถช่วยลดการแพร่กระจายของไวรัสโคโรนาชนิดใหม่ (SARS-CoV2) ที่เป็นสาเหตุของโควิด 19 ผู้คนถูกร้องขอให้ทำงาน เรียน หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ จากที่บ้าน หนึ่งในนั้นคือการสร้างระบบการทำงานจากที่บ้าน การปรับระบบการทำงานใน การป้องกันโควิดจากที่บ้าน/ที่อยู่อาศัยได้ (Purwanto, A., & et al. 2020) แต่การทำงานจากที่บ้านอาจมีข้อจำกัดซึ่งมี

องค์ประกอบที่สำคัญของการทำงานจากที่บ้าน คือ 1) กำหนดลักษณะงาน เพราะไม่ใช่งานทุกงานที่จะสามารถทำงานที่บ้านได้ เช่น งานผลิต หรืองานที่ต้องทำที่สำนักงานเท่านั้น เป็นต้น 2) การกำหนดเวลาทำงาน ซึ่งบริษัทต้อง ระบุเวลาในการทำงานว่าตั้งแต่เวลาไหนถึงเวลาไหน เหมือนเวลาทำงานปกติที่บริษัท หากเป็นบริษัทที่มีวัฒนธรรมการประชุมในตอนเช้า (Morning Meeting) อาจจะเริ่มประชุมตอนเช้าตามปกติ 3) งานที่ต้องทำถือเป็นเรื่องสำคัญมากเพราะไม่เช่นนั้นพนักงานอาจจะไม่ได้ทำงานได้เต็มความต้องการของบริษัท สิ่งที่ต้องทำ คือ ครอบคลุมหมายงานรายวัน รายสัปดาห์ และบอกเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน พนักงานต้องพร้อมและติดตามได้ตลอดเวลา หากพนักงานต้องออกนอกพื้นที่ทำงานต้องขออนุญาตผู้บังคับบัญชา ถ้าพนักงานไม่ปฏิบัติตามถือว่าเป็นความผิดทางวินัย 4) การติดตามงานและการวัดผล บริษัทควรกำหนดระบบหรือแนวทางปฏิบัติการติดตามผลการทำงาน เช่น ติดตามงานประจำวัน ประจำสัปดาห์ จัดทำรายการที่ต้องดำเนินการ (To do list) เพื่อติดตามงาน 5) สวัสดิการช่วยเหลือการทำงานที่บ้านนั้นทำให้พนักงานมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น เช่น ค่าไฟ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าอาหาร ฯลฯ ซึ่งในต่างประเทศบางประเทศบริษัทที่มีเงินช่วยเหลือมีไม่ถึงร้อยละ 20 ดังนั้นเงินช่วยเหลือจึงเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานจากที่บ้าน และ 6) อุปกรณ์สื่อสารหรือเทคโนโลยี นั้นเป็นสิ่งสำคัญของการทำงานที่บ้าน ถ้าอุปกรณ์สื่อสารหรือเทคโนโลยีไม่ดี ไม่สมบูรณ์ ก็จะส่งผลกระทบต่อการทำงาน การประชุม วางแผน การติดตามงาน ควรมีพื้นที่ทำงานที่บ้านต้องเหมาะสม วางระบบอุปกรณ์สื่อสาร เช่น Microsoft Team, Zoom เป็นต้น (สุพจน์ นาคสวัสดิ์. 2563) โดยสามารถแบ่งระบบการทำงานจากที่บ้านได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

ภาพที่ 1 ระบบการทำงานจากที่บ้าน (สุพจน์ นาคสวัสดิ์. 2563)

1.1 แบบถาวรเป็นการจ้างงานรูปแบบที่พนักงานจะใช้อำนาจหรือที่พัก สถานที่ภายนอกบริษัทเป็นสถานที่สำหรับการทำงาน และควรกำหนดไว้ให้ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นของการจ้างงานและการทำสัญญาจ้าง เพื่อให้ได้ผลงานและผลลัพธ์ตามที่ตกลงในสัญญาจ้างแรงงาน อาจจะต้องเข้ามาสำนักงานบ้างตามที่ตกลงกันในสัญญาจ้าง เช่น เข้ามาประชุมหรือพบปะลูกค้าเป็นครั้งคราว

1.2 แบบประจำปกติ เป็นรูปแบบการทำงานจากบ้านเป็นปกติของสัญญาจ้างแรงงาน เช่น กำหนดให้ทำงานจากที่บ้าน 2 วันต่อสัปดาห์ และเข้าบริษัท 3 วันต่อสัปดาห์

1.3 แบบบางชั่วคราว ประเภทนี้เริ่มต้นสัญญาจ้างแรงงานเป็นแบบทั่วไป ที่พนักงานต้องเข้ามาทำงานที่บริษัท แต่บริษัทจะให้พนักงานทำงานจากที่บ้านบางกรณีที่เป็นเหตุจำเป็น เช่น พนักงานมีความจำเป็นเรื่องปัญหาครอบครัว ปัญหาทางการเงิน การเดินทาง และปัญหาโรคระบาด เช่น โควิด-19 เป็นต้น

2. กระบวนการพิสูจน์และยืนยันตัวตน (Digital identity) เป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลล้ำสมัย มีความปลอดภัย และสามารถระบุและยืนยันตัวตนได้อย่างแม่นยำ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำธุรกรรมผ่านช่องทางดิจิทัลได้ทุกที่ทุกเวลา อำนวยความสะดวก ประหยัดเวลา และลดต้นทุนการทำธุรกรรมได้อย่างมหาศาล โดยส่วนใหญ่แล้วจะแบ่งหน่วยงานและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการพิสูจน์ และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลออกเป็น 4 กลุ่มหลัก (Bangkokbank innohub. 2022) ได้แก่

2.1 Entity คือ ผู้ขอใช้บริการพิสูจน์อัตลักษณ์ ซึ่งก็คือประชาชนทั่วไปและนิติบุคคลที่จำเป็นต้องยืนยันตัวตนก่อนเข้าใช้บริการและผลิตภัณฑ์ดิจิทัล

2.2 Identity Provider (IdP) คือ หน่วยงานผู้ให้บริการพิสูจน์และยืนยันตัวตนแก่ผู้ขอใช้บริการ และทำหน้าที่บริหารข้อมูลที่ได้มาจากระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตน

2.3 Authorizing Source (AS) คือ หน่วยงานซึ่งเป็นผู้เก็บหรือเป็นเจ้าของข้อมูลอัตลักษณ์ของผู้ใช้บริการอยู่แล้ว ทำหน้าที่ช่วยยืนยันความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลส่วนบุคคลตามที่ร้องขอ เช่น กรมการปกครอง หรือสำนักงานเครดิตบูโร เป็นต้น

2.4 Relying Party (RP) คือ ภาครัฐกิจหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เปิดให้บริการทางดิจิทัลซึ่งต้องขอผลการพิสูจน์และยืนยันตัวตนจาก IdP เสียก่อนจึงจะสามารถอนุมัติให้ผู้ขอใช้บริการเข้าใช้งานได้ เช่น การเปิดบัญชีออนไลน์กับธนาคารที่ต้องอาศัยการยืนยันตัว เป็นต้น

สรุปได้ว่าประโยชน์ของกระบวนการพิสูจน์และยืนยันตัวตนนั้นส่งผลต่อผู้บริโภคและผู้จัดจำหน่ายสินค้าประเภทต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ช่วยยกระดับความปลอดภัยของการชำระเงินออนไลน์ และลดโอกาสในการฉ้อโกง รวมถึงเพิ่มช่องทางและโอกาสให้กับธุรกิจในการให้บริการทางดิจิทัลในรูปแบบใหม่ประชาชนและสถาบันทางการเงิน ดิจิทัลไอดีมีบทบาทสำคัญในการช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการฝากเงิน ถอนเงิน โอนเงิน รวมถึงเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ดียิ่งขึ้น เช่น การขอสินเชื่อแบบออนไลน์ นอกจากนี้ การมีดิจิทัลไอดียังช่วยเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว และความปลอดภัยในการทำธุรกรรม รวมถึงช่วยลดขั้นตอนที่ยุ่งยาก เช่น การต้องไปยืนยันตัวตนที่สาขาและจุดบริการ หรือการเซ็นชื่อลงนามเพื่อรับรองเอกสารประชาชนและบริการทางสาธารณสุข ดิจิทัลไอดีจะช่วยให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการข้อมูลด้านสุขภาพ และประวัติการรักษาของประชาชน ซึ่งช่วยให้หน่วยงานสาธารณสุขของประเทศมีข้อมูลสำคัญเพื่อใช้ในการสื่อสารและวางแผนสุขภาพของประชาชนประชาชนและหน่วยงานราชการ โดยประชาชนสามารถเข้าถึงบริการของภาครัฐได้สะดวกรวดเร็วขึ้นผ่านช่องทางออนไลน์ และสามารถมีสิทธิในการเข้าถึงเอกสารสำคัญของตัวเองได้อย่างสะดวกสบายผ่านช่องทางออนไลน์ ทำให้การทำธุรกรรมต่าง ๆ มีความปลอดภัยและยากต่อการปลอมแปลงมากขึ้น อีกทั้งประชาชนยังไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปติดต่อที่หน่วยงาน ช่วยลดขั้นตอนที่ซับซ้อน และต้นทุนด้านเวลาและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกจากนี้ ในบางประเทศ การมีดิจิทัลไอดียังผลักดันให้เกิดการเลือกตั้งผ่านช่องทางออนไลน์ได้ ซึ่งส่งผลให้กระบวนการเลือกตั้งมีความรวดเร็วและโปร่งใสมากยิ่งขึ้น และประชาชนจะสามารถใช้เบอร์โทรศัพท์มือถือในการยืนยันตัวตนเพื่อเข้าใช้บริการกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้อย่างสะดวกสบายทุกที่ทุกเวลา ลดเวลาในการเดินทางมาแสดงตัวที่สาขาและขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การกรอกข้อมูลและการส่งเอกสารแสดงตนเมื่อผู้ใช้บริการลงทะเบียนระบบบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile ID) พร้อมพิสูจน์ตัวตนกับผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่เพียงครั้งเดียว ผู้ใช้บริการจะสามารถยืนยันตัวตนเพื่อสมัครใช้บริการอื่น ๆ ได้อีกมากมาย รวมถึงบริการที่จะทยอยเปิดเพิ่มเติมในอนาคต เช่น การเข้าใช้บริการภาครัฐ การขอสินเชื่อ การสมัครประกัน รวมไปถึงบริการที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษา และสาธารณสุข เป็นต้น

3. การบริการตนเอง (Self-service) ในปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคมากขึ้น ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถทำได้บนช่องทางอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้การบริการลูกค้าแบบเดิม ๆ การไปเจอพนักงานที่ศูนย์ การพูดคุยผ่านโทรศัพท์ หรือการส่งอีเมลต่าง ๆ ไม่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน อาทิ การไปเจอพนักงานที่ศูนย์บริการในช่วงโรคระบาดโควิด-19 เป็นความเสี่ยงต่อผลที่ตามมา และอาจไม่ได้รับการบริการที่ตรงกับความต้องการ ทำให้เสียเวลาไปโดยใช่เหตุ หรือการโทรศัพท์ ลูกค้าก็ต้องรอว่าพนักงานจะรับหรือไม่ ถือเป็นการดีกว่าถ้าผู้ใช้บริการ สามารถค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาเบื้องต้นได้ด้วยตนเองด้วยระบบการบริการตนเอง ซึ่งสามารถลดทั้งปริมาณงานที่ไม่จำเป็นให้กับเจ้าหน้าที่ และผู้ใช้บริการยังได้รับการบริการที่สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น (Demeter ICT. 2022) การนำรูปแบบของการบริการตนเองเข้ามาใช้ธุรกิจต่าง ๆ สรุปรวมได้เป็น 3 วิธีการ (The Contextual. 2022) คือ

3.1 ให้ลูกค้ารู้สึกว่าการจ่ายเงินให้ไปนั้นเป็นสิ่งที่คุ้มค่าคุ้มค่า เช่น การนำการบริการตนเองมาใช้ของ IKEA ทำให้ลูกค้ารู้สึกว่าพวกเขาต้องทำหลายอย่างด้วยตนเอง ไม่จะเป็นการจดเบอร์สินค้าเพื่อนำมาเพื่อหยิบที่โกดัง หรือแม้กระทั่งประกอบสินค้าด้วยตัวเอง การที่พวกเขาต้องลงมือทำหลายอย่างเองนั้น ทำให้พวกเขาได้ของที่มีคุณภาพดี การออกแบบสวยงาม และที่สำคัญในราคาที่สมเหตุสมผล

3.2 ใช้กับสินค้าหรือบริการที่ลูกค้าให้คุณค่ากับความสะดวกรวดเร็วมากที่สุดเพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นบริการที่ดี เช่น การทำธุรกรรมออนไลน์ด้วยตัวเอง การนัดพบแพทย์ด้วยตนเองผ่านแอปพลิเคชันหรือการสั่งอาหารด้วยตนเองจากเครื่องสั่งที่โต๊ะของ MK หรือ หน้าจอสั่งอาหารของ McDonalds โดยตัวอย่างทั้งหมดนี้จะมาในรูปแบบของทางเลือกหมายความว่าไม่ได้โดนบังคับหรือไม่มีทางเลือกอื่นให้พวกเขา พวกเขายังคงไปทำธุรกรรมที่ธนาคารได้ โทรเข้าโรงพยาบาลเพื่อ นัดหมาย หรือสั่งอาหารกับพนักงานได้เหมือนเดิม แต่มีทางเลือกการบริการตนเองที่อาจจะทันใจและรวดเร็วกว่าให้ไว้เป็นทางเลือก แต่ที่สำคัญที่สุดคือ ระบบต่าง ๆ จะต้องทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วที่ได้จริง ไม่ใช่เกิดประสบการณ์ที่แย่กว่าเดิมจากการที่ระบบพังหรือเสีย เป็นต้น

3.3 ใช้การบริการตนเองเพื่อให้รู้สึกถึงความพิเศษในตลาดเดิมรูปแบบเดิม เช่น Starbucks ที่ขายกาแฟแบบ เน้นซื้อแล้วนำกลับ ที่ทุกคนคุ้นชินว่าพนักงานจะอยู่แค่ที่ bar และเราจะต้องบริการตัวเอง และยังคงความรู้สึกพิเศษต่อการบริการตนเอง เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่าการบริการตนเองไม่ใช่แค่การบริการตัวเองเพื่อลดต้นทุนให้กับธุรกิจนั้น ๆ แต่เป็นกลยุทธ์ และ แนวปฏิบัติในชีวิตวิถีถัดไป อีกทั้งยังสามารถสร้าง การรับรู้ตราสินค้า (brand perception) ที่เหมาะกับธุรกิจบางประเภทอีกด้วย

4. สุขภาพ (Health) เป้าหมายทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่สำคัญประกอบด้วย 2 ส่วน คือ (WHOQOL. 1994) การมีอายุยืนยาว และการมีคุณภาพชีวิตที่ดี การที่ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรงในทุกช่วงวัยทำให้มีอายุยืนยาวเมื่อเข้าสู่ วัยผู้สูงอายุ ซึ่งการมีอายุยืนยาวไม่เจ็บป่วยเป็นโรค เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต เนื่องจากคุณภาพชีวิตประกอบด้วย สุขภาพในหลายด้านรวมกัน ได้แก่ สุขภาพด้านกายภาพ (Physical Health) สุขภาพด้านจิตใจ (Mental Health) สุขภาพ ด้านสังคม (Social Health) และภาวะสุขภาพโดยทั่วไป (General Health) โดยองค์การอนามัยโลกได้ให้คำนิยามของ “สุขภาพ” ว่าไม่ใช่แค่เพียงการปราศจากโรค แต่หมายถึงการมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งจะ สอดคล้องกับนิยามของคุณภาพชีวิตที่กล่าวว่า “คุณภาพชีวิต” เป็นการรับรู้ความต้องการและความพึงพอใจของบุคคลใน สังคม โดยสอดคล้องกับความต้องการ ความคาดหวัง ในบริบทของวัฒนธรรม ประสบการณ์ การปลูกฝังเลี้ยงดู ค่านิยม เป็น ต้น โดยทั่วไปแล้วบุคคลที่มีสุขภาพที่สมบูรณ์ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ 1) สุขภาพทางกาย (Physical Health) คือ มีสภาพ ร่างกายที่ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัย มีความสมบูรณ์แข็งแรงระบบการทำงานของร่างกาย ทำงานได้ดีปกติ และมีประสิทธิภาพ การพักผ่อน การนอนเป็นปกติ สุขภาพผิวดี รูปร่างสมส่วนสมวัย เป็นต้น 2) สุขภาพจิต (Mental Health) กล่าวได้ว่า การที่มีสุขภาพจิตเป็นปกติ คือ การที่สามารถปรับตัวให้เป็นส่วนหนึ่งของบริบทของสังคมได้ สามารถควบคุมอารมณ์ เช่น รัก เกลียด ชอบ หรืออารมณ์ที่อยู่ภายในจิตใจได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ ดังนั้นผู้ที่มี สุขภาพจิตดี ย่อมส่งผลมาจากการมีสุขภาพกายที่ดี 3) สุขภาพสังคม (Social Health) คือ การมีสภาพของความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิต และดำรงชีพในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยที่ไม่เดือดร้อนผู้อื่นหรือสังคม อีกทั้งยังสามารถเข้ากับคนอื่น ๆ ได้ ไม่ เอะเปรียบคนอื่น เป็นที่รักและนับถือของคนอื่น ซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นประกอบด้วย 4 ด้าน (วรรณ กุมารจันทร์. 2543) ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย คือ ลักษณะทางกายภาพ รวมไปถึงสุขภาพร่างกาย และบุคลิกภาพ 2) ด้านจิตใจ คือ สุขภาพจิต สภาวะจิตใจ ที่เป็นปกติ การยับยั้งใจ การมีธรรมะ มีเมตตา 3) ด้านสังคม คือ ความเป็นไปทางสังคม ตำแหน่ง หน้าที่การงาน การเป็นที่ ยอมรับนับถือ และเป็นคนที่ผู้อื่นรู้จัก การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และ 4) ด้านเศรษฐกิจ คือ การประกอบสัมมาอาชีพสุจริต มี สถานะทางเศรษฐกิจ รายได้ การเงินที่สามารถเลี้ยงชีพชอบได้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะธรรมชาติ คือ มีการเกิด มีแก่ มีเจ็บ และมีการตายจากไป จึงทำให้มนุษย์เกิดความต้องการด้านต่าง ๆ ที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนา คุณภาพชีวิตเพื่อมุ่งความสำเร็จให้แก่ตนเองสืบต่อไป เมื่อนำเรื่องสุขภาพมาพิจารณาคุณภาพชีวิตแล้วจะพบว่า การมีสุขภาพดี ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เป็นส่วนหนึ่งของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นต้องประกอบไปด้วย องค์ประกอบ 4 ประการ คือ ร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม และหากสามารถนำหลักพุทธธรรมมา ประยุกต์ใช้ร่วมกับองค์ประกอบข้างต้นแล้ว ชีวิตย่อมมีคุณภาพเพิ่มขึ้นคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวพุทธจิตวิทยาพัฒนาตาม หลักภวนา 4 คือ กาย ศีล จิตและปัญญาอีกด้วย (ขวัญใจ ทองศรี. 2564)

5. การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ถูกกำหนดโดยศูนย์ควบคุมและป้องกันโรค (Centers for Disease Control and Prevention. 2020) ถึงแนวทางการลดความถี่และความใกล้ชิดของการสัมผัสระหว่างผู้คนเพื่อลด ความเสี่ยงของการแพร่กระจายของโรค ซึ่งเป็นวิธีที่เราใช้สัญชาตญาณเพื่อลดความเสี่ยงของการติดต่อโดยการแยกตัวเราออก

จากกัน และเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในสถานการณ์ที่คนรอบข้างส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยกัน การติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และโรคอื่น ๆ ในประชากรเหล่านั้นส่วนใหญ่ไม่เป็นที่รู้จัก เมื่อใดก็ตามที่มีอันตรายจากโรคติดเชื้อ การเว้นระยะห่างทางสังคมถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่นำมาใช้ในยุคปัจจุบัน หากมองย้อนกลับไปที่ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 การเว้นระยะห่างทางสังคมถือเป็นพฤติกรรมที่จำเป็นจนกว่าจะมีการค้นพบวัคซีนหรือการรักษาด้วยยาป้องกันต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามการเว้นระยะห่างทางสังคมส่วนใหญ่มีเป้าหมายในระดับที่เล็กมากและทำให้ผู้คนอยู่ห่างกันในช่วงระยะสั้น ๆ โดยปกติจะมากกว่า 1 ถึง 2 เมตร ซึ่งในสถานการณ์ที่เรามีความรู้เพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับการแพร่กระจายของไวรัส หรือการแพร่ระบาดของโรค เครื่องมือที่เราใช้ในการควบคุมการติดเชื้อ จะเกิดขึ้นอัตโนมัติคือการเว้นระยะห่างระหว่างกัน (Michael Batty. 2020) การใช้ชีวิตในสังคมเพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกายจากการทักทายหรือทำกิจกรรมร่วมกับคนหมู่มาก รวมถึงการขอความร่วมมือให้ประชาชนอยู่บ้านลดการเดินทาง โดยหลาย ๆ บริษัทได้ออกนโยบายให้พนักงานทำงานที่บ้าน (Work From Home) รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วราชอาณาจักรออกมาตรการสั่งปิดสถานบริการ สถานบันเทิงต่างๆ สถานศึกษา ร้านนวดแผนโบราณ ฟิตเนส สปา จัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านยา ตลาด ยกเว้นของสด ของแห้งจำหน่ายได้ปกติ อนุญาตให้เปิดได้ร้านอาหารอนุญาตให้ซื้อกลับบ้านได้เท่านั้นเพื่อความปลอดภัย ลดความเสี่ยงและลดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้เริ่มที่จะใช้คำว่า “การเว้นระยะห่างทางกายภาพ” (Physical Distancing) แทนคำว่า “การเว้นระยะห่างทางสังคม” โดยกล่าวว่า “การเว้นระยะห่างทางสังคม” หรือการโดดเดี่ยวตัวเอง ไม่เป็นผลต่อสุขภาพใจเป็น ที่ทราบกันดีว่าโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 สามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนได้ผ่านการไอ จาม สัมผัส น้ำมูก น้ำลาย ตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลกนั้น การรักษาระยะห่างของเรากับผู้อื่นที่มีอาการแสดงออกให้เห็นชัดเจน เช่น การไอ การจาม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรักษาระยะห่าง เพราะเชื้อโรคสามารถแพร่กระจายถึงบุคคลอื่น ๆ และสามารถติดต่อเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจ ปาก จมูก ตา รวมถึงการสัมผัสได้ ซึ่งถ้าหากอยู่ในระยะใกล้กันเกินไปก็อาจจะสูดเอาไวรัสเข้าร่างกายได้ และยังคงที่จะหลีกเลี่ยงการสัมผัสทางกายภาพ เพราะอาจเป็นการนำเชื้อมาสู่ตัวเองหรือในขณะเดียวกันก็เป็นการแพร่เชื้อไปสู่ผู้อื่นหลีกเลี่ยงการเดินทางออกนอกบ้านหรือการใช้ระบบขนส่งสาธารณะ การที่เราออกไปนอกบ้าน เราไม่สามารถรู้ได้เลยว่าใครนั้นมีเชื้อไวรัสอยู่บ้าง โดยเฉพาะกลุ่มคนที่เปราะบาง (มีเชื้อแต่ไม่แสดงอาการ) การทำงานที่บ้าน จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดความเสี่ยงในการติดเชื้อและการแพร่เชื้อ เป็นการป้องกันการแพร่เชื้อทั้งภายในบริษัทและนอกบริษัทเช่นกันด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้มีแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Microsoft Teams, Google Hangout, Google Meet, Slack และ Zoom มารองรับในการทำงาน การเรียนการสอนผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อที่มหาวิทยาลัยหรือสถานศึกษานำมาใช้ในการป้องกันการระบาดภายในมหาลัยและห้องเรียนที่เราจะก้าวข้ามในสภาวะเช่นนี้ไปได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุก ๆ ภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล เอกชน และทั้งตัวเราเองด้วยในการมีจิตสำนึกต่อสังคมต่อไป (Mahasinpaisan. 2020)

6. การมีรายได้หลายทาง (Multiple Income Streams) กล่าวคือ การทำงานในบริษัทเพียงอย่างเดียว อาจไม่มั่นคงเพียงพอ เพราะในยุคสมัยที่เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก เกิดการเลิกจ้างงานจำนวนมาก ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงส่งผลให้เกิดคลื่นแห่งความเปลี่ยนแปลง ที่มาเป็นระลอก ในช่วงระยะเวลา ตั้งแต่ 5 ปี 10 ปี 50 ปี หรือ 100 ปี จะเกิดขึ้นเป็นรอบ ๆ ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากภัยธรรมชาติ ภาวะอากาศเปลี่ยนแปลงทั่วโลก หรือแม้แต่ภาวะเงินเฟ้อ เศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดจากน้ำมือมนุษย์ หรือการแพร่ระบาดของโรค ที่มาเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตไป และในขณะเดียวกันมีผู้คนมากมายตกงาน เกิดผลกระทบต่องานอย่างไม่ทันตั้งตัว หรือผิดไปจากแบบแผนที่ตั้งใจไว้ “การทำงาน” จึงเป็นการสร้างคุณค่าให้ตนเอง และผู้อื่น งานที่ทำแล้วมีประโยชน์กับผู้คน หรืองานอะไรก็ได้มีความจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการสั่งสม ฝึกฝน สร้างความชำนาญในงานนั้น ๆ แล้วเจาะลึกลงไปในเรื่องที่สนใจที่สุดเพียงเรื่องเดียว พอมีวิชาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์แล้ว การสร้างกิจการ การสร้างการค้า การสร้างนวัตกรรม การสร้างการลงทุน เป็นของตัวเอง เป็นต่อยอดความรู้เพื่อสร้างสินทรัพย์ ทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อชีวิตวิถีถัดไป และสามารถอยู่รอดได้อย่างมีคุณภาพในชีวิต แหล่งที่มาของรายได้เพื่อการดำรงชีวิตนั้นเป็นสิ่งสำคัญ หากแต่การได้มาซึ่งรายได้เพียงช่องทางเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพตามวิถีเดิม กอปรกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นซึ่งผันผวนตามเศรษฐกิจ สังคมของโลกที่ไม่อาจคาดเดาได้ ดังนั้นการเพิ่มช่องทางและการหารายได้เพิ่มมากขึ้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ โดยช่องทางการเกิดรายได้ปกติแล้วสามารถทำได้ ดังนี้ Active Income คือ รายได้ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ซึ่งต้องใช้ทั้งแรง เวลา และสุขภาพในการแลกมา หากวันใดที่หยุดทำงาน ก็จะไม่มียาได้ ถ้าต้องการจะเพิ่มรายได้ในส่วนนี้ให้มากขึ้นก็จำเป็นต้องเพิ่มเวลาในการทำงาน หรือไม่ก็ต้องเพิ่มความสามารถด้านการทำงานเพื่อแลกกับผลตอบแทนของรายได้ที่สูงขึ้น Passive Income คือ รายได้ที่เกิดจากการลงทุนลงแรงไปในช่วงแรก แต่หลังจากนั้นจะเกิดดอกผลให้ได้เก็บกินไป

ตลอดไปโดยไม่ต้องใช้เวลาหรือลงแรงอีก ซึ่งดอกผลที่ได้มานั้นจะมีได้หลายรูปแบบ เช่น เงินปันผล กำไร หรือค่าเช่า (ปริตติปริชาพล. 2565) ดังนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องใช้เวลาพอสมควรในการเพิ่มพูนรายได้ซึ่งรายได้จาก 2 ช่องทางนี้จะเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนกันทำให้เข้าใจคำว่า “อิสรภาพทางการเงิน” ได้เร็วขึ้น ดังนั้น รายได้ที่เกิดจากการลงทุนลงแรงไปในช่วงแรกแต่หลังจากนั้นจะเกิดดอกผลให้ได้เก็บกินไปตลอดไปเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยแบ่งเบาภาระการทำงานในรูปแบบ Active Income ได้เป็นอย่างดี

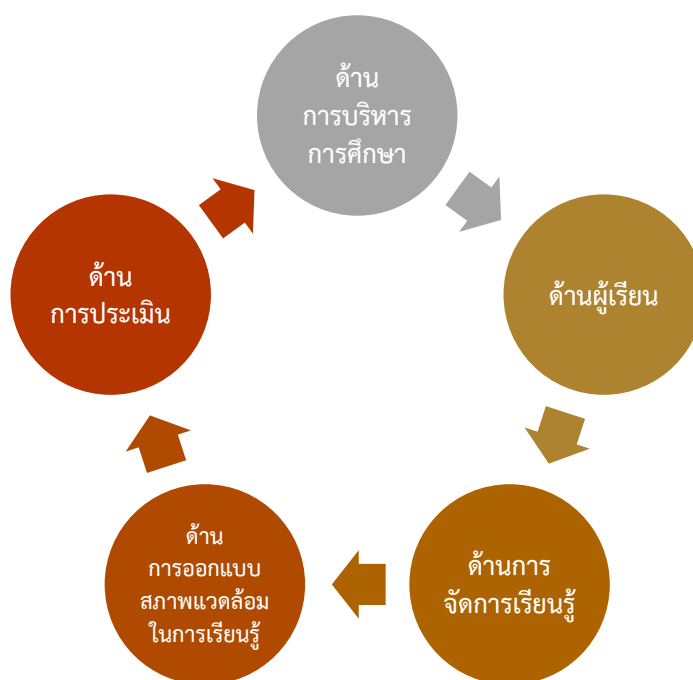
กองทุน	หุ้น	อสังหาริมทรัพย์	ค่าลิขสิทธิ์
• ส่วนต่างราคาจากการขายหน่วยลงทุน • เงินปันผล • สิทธิประโยชน์ในการลดหย่อนภาษี	• เงินปันผล • ส่วนต่างราคาจากการขายหุ้น	• กำไรจากการขาย • ราคาเช่า	• รายได้จากการซื้อขายค่าลิขสิทธิ์ • รายได้จากการ Download

ภาพที่ 2 การเพิ่มรายได้แบบ Passive Income (ปริตติปริชาพล. 2565)

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วขึ้นเกิดขึ้นตามยุคตามสมัยส่งผลถึงการดำเนินชีวิตที่ต้องเท่าทันเพื่อความอยู่รอด และปลอดภัยในชีวิต การเรียนรู้และเข้าใจ รวมทั้งการปรับตัวตามกระแสสังคมต่าง ๆ ให้ทันย่อมมีความจำเป็นเป็นอย่างมาก การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การกลั่นกรองข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานก็มีความจำเป็นเช่นกัน เพื่อศักยภาพของตนเองที่มีต่อการดำเนินชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของอนาคต และทำให้เกิดแนวคิด รูปแบบ และวิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ ตามมาอีกมากมาย

ทิศทางชีวิตวิถีถัดไปกับการศึกษาไทย

การมีองค์ความรู้ และทักษะสำคัญ 3 ด้าน ตลอดจนระบบส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้การจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และทักษะได้นั้น นักวิชาการการศึกษาหลายท่านได้มีการขยายผลต่อยอดแนวคิดดังกล่าว James Bellanca, & Ron Brandt (2010) ได้รวบรวมบทความที่เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้สมัยใหม่จากผู้รู้ทางการศึกษาของสหรัฐอเมริกา จำนวนหลายบทความในหนังสือชื่อ “ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills Rethinking How Students Learn) ซึ่งถือว่าเป็นแนวโน้มการพัฒนาการจัดการศึกษาที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ทำให้สามารถสรุปทิศทางของการพัฒนาการศึกษาที่สำคัญเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารการศึกษา ด้านผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ และด้านการประเมิน ดังนี้

ภาพที่ 3 ทิศทางชีวิตวิถีถัดไปกับการศึกษาไทย

ที่มา: สังเคราะห์จากแนวคิดของ James Bellanca, & Ron Brandt (2010)

1. ด้านการบริหารการศึกษา

ประเทศที่ประสบความสำเร็จทางด้านการจัดการศึกษาในระดับแนวหน้าของโลก มีแนวทางการบริหารการศึกษาโดยลดหัวข้อการสอนลง แต่เน้นการสอนให้มีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ในเชิงนโยบายทางด้านการศึกษามีต้องมุ่งเน้นการนำทักษะการคิดระดับสูงลงไปในกิจกรรมการเรียนการสอน งานในโลกอนาคตจะเป็นงานที่เน้นการทำงานที่ต้องใช้ความคิด และการสื่อสารที่ซับซ้อนซึ่งคอมพิวเตอร์ทำไม่ได้ ตัวอย่างวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ (สอนให้น้อยลงเรียนรู้ให้มากขึ้น) ซึ่งหลายประเทศให้ความสนใจนั้น ไม่ได้หมายความว่า ครูจะต้องสอนน้อย ชั่วโมงสอนลดลงลดความรู้พื้นฐานลง แต่การสอนให้น้อยลงหมายถึงปรับวิธีการสอน เทคนิคในการสอนการจัดการห้องเรียน การใช้ทรัพยากรการสอนให้น้อยลงหมายถึง ใช้วิธีการสอนหลากหลาย เน้นปฏิสัมพันธ์ และการลงมือปฏิบัติ เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบประสม (Multi Model Learning) การสอนแบบนี้อาศัยคุณลักษณะเด่นของผู้เรียนในปัจจุบัน ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นพลเมืองยุคดิจิทัลที่สามารถเรียนรู้ และปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ง่าย (James Bellanca, & Ron Brandt. 2010)

2. ด้านผู้เรียน

Gardner (2006) นักจิตวิทยาเจ้าของทฤษฎีพหุปัญญา นำเสนอจิตลักษณะที่สำคัญซึ่งควรปลูกฝังให้แก่บุคคลในอนาคต ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการที่สำคัญ คือ 1) จิตเชี่ยวชาญ (Disciplined Mind) ผู้ที่จะแสวงหาความรู้จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เกิดความชำนาญ จนกลายเป็นเกิดความเชี่ยวชาญ ในสาขาวิชาที่ทั่วไปที่เป็นพื้นฐานแล้ว ต้องมีความชำนาญ เชี่ยวชาญในสาขาอื่น ๆ ด้วย ซึ่งเรียกว่าแบบสหวิทยาการ จะเป็นที่ต้องการอย่างมาก อย่างไรก็ตามข้อบกพร่องของจิตลักษณะแบบนี้คือ การไม่ใฝ่เรียนรู้ หรือการรู้ทุกอย่างแต่ไม่ลุ่มลึก ซึ่งสามารถแก้ไขได้ เพราะความทันสมัยของวิทยาการ และเทคโนโลยีจะทำให้บุคคลที่เรียนรู้มีความเชี่ยวชาญหลายสาขาภายในเวลาที่รวดเร็วขึ้นกว่าในอดีตหลายเท่า 2) จิตรู้สังเคราะห์ (Synthesizing Mind) เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ เป็นความสามารถของบุคคลในการสำรวจข้อมูลที่มีอยู่อย่างหลากหลาย รู้ว่าจะมีคุณค่า สามารถนำข้อมูลมาผสมผสานได้อย่างมีเหตุผล สำหรับตนเอง และผู้อื่น การสังเคราะห์จะเริ่มเข้าสู่การปฏิบัติที่เข้มข้น จำเป็นต้องสืบค้น เอกสารข้อมูลที่ทันสมัย มีการสำรวจ ไปถึงประเมินและติดตาม รวมทั้งการระบุประเภทของข้อมูลที่ได้มาเพิ่ม แยกออกเป็นหมวดหมู่ และปรับแก้ไขข้อมูลใหม่ในกรณีที่ไม่เข้าเกณฑ์ อีกทั้งจำเป็นต้อง

ทบทวนการปฏิบัติงานและปรับแก้ให้ถูกต้องเสมอ 3) จิตสร้างสรรค์ (Creating Mind) หมายถึง การที่บุคคลมีความคิดใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ครุ่นคิดและหาแนวทางใหม่ ๆ กระหายที่จะเสี่ยงหรือเผชิญกับสิ่งที่ตนเองไม่รู้จัก กล้าที่จะล้มหรือพ่ายแพ้ และยืนสู้อีกครั้ง 4) จิตรู้เคารพ (Respectful Mind) หมายถึง เจตคติ ความสามารถในการเปิดใจรับบุคคล กลุ่มคน ที่มีความแตกต่างหลากหลายเพื่อทำความรู้จัก เชื่อในคุณค่าความดีของผู้อื่น ไม่ด่วนตัดสินใคร ปราศจากความลำเอียง อคติ ในเรื่องเชื้อชาติ เพศ อำนาจ ฐานะ เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน เป็นผู้ที่มีความเป็นสากล และมีขันติธรรม และ 5) จิตรู้จริยธรรม (Ethical Mind) การนึกถึงตนเองในบริบทสากล มีจุดยืนทางจริยธรรม มีความกล้า จิตใจที่ก้าวหน้า ทำหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์ จิตลักษณะ 3 ประการแรกถือเป็นจิตลักษณะแห่งปัญญา การรู้คิด ส่วนจิตลักษณะ 2 ประการหลังเป็นจิตแห่งความเป็นมนุษย์

3. ด้านการจัดการเรียนรู้

สถานศึกษายุคใหม่จะไม่มีผู้สอนไม่มีผู้เรียน มีแต่ผู้เรียนรู้ และผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ที่คอยช่วยเหลือผู้เรียนในเรื่องต่าง ๆ ผู้สอนจะต้องเรียนรู้ไปพร้อม ๆ ผู้เรียนเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเน้นเรื่องปฏิสัมพันธ์ การสอนมุมมองใหม่ ๆ ให้กับผู้เรียน การสื่อสารผ่านสื่อกลาง ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ การทำงานผ่านโลกเสมือน การสอนแบบโครงงานเป็นวิธีการสอนหนึ่งที่สามารถบูรณาการให้ผู้เรียนพัฒนาในหลายด้านกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องส่งเสริมกระบวนการคิดที่ซับซ้อน ปรับเปลี่ยนการสอนที่มุ่งให้เนื้อหาครบตามมาตรฐานแต่ผิวเผิน ซึ่งไม่ได้เน้นการใช้เหตุผล หรือทักษะในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเรื่องหลัก ๆ ที่สำคัญ มีการบูรณาการหลักสูตร และใช้แนวคิดสหวิทยาการที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีเวลา และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น

4. ด้านการออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้

แนวคิดที่สำคัญในการออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีส่วนร่วม ผู้เรียนยุคใหม่ใส่ใจ และสนใจในเรื่องของเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมในห้องเรียนยุคใหม่ ต้องเป็นสภาพแวดล้อมซึ่งมีสิ่งสนับสนุน และเอื้อให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อค้นคว้า และสร้างองค์ความรู้ ได้ด้วยตนเอง และเอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม

5. ด้านการประเมิน

การประเมินในศตวรรษที่ 21 ขัดแย้งกับแนวคิดเก่า ๆ ในเรื่องความ คงเส้นคงวาของการประเมินความเป็นบรรทัดฐานเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากในศตวรรษที่ 21 นั้น ไม่มีสภาพแวดล้อมที่เป็นมาตรฐานเดียว ผู้เรียนบางคนใช้เวลาน้อยในการประสบความสำเร็จ ในขณะที่บางคนอาจต้องการเวลามากขึ้นเพื่อความสำเร็จที่เป็นเป้าหมายสุดท้ายอันเดียวกัน จึงควรใช้วิธีการประเมินที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ไม่ต้องอิงมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด การประเมินผลที่เน้นการจดจำข้อมูลต้องปรับเปลี่ยนเป็นการประเมินแบบเปิด และอิงกับการปฏิบัติ การประเมินเป็นทีมเป็นรูปแบบที่น่าสนใจ การประเมินจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลไม่ทำให้ข้อมูลการประเมินเป็นสิ่งที่ลับ การประเมินต้องให้น้ำหนักในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหา จึงต้องเน้นประเมินกระบวนการคิด และประเมินผลลัพธ์ที่มีคุณค่าด้วยวิธีการที่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการประเมิน ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้คำถามก่อนการประเมิน เพราะการรู้คำถามก่อนไม่ใช่ว่าการโกงอีกต่อไป เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมพร้อมสำหรับการประเมิน การประเมินหลากหลายระดับก็เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น ทั้งระดับบุคคล ระดับทีม การประเมินจะต้องมีความครอบคลุมใน 5 มิติ คือ 1) การประเมินความรู้ 2) การประเมินความเข้าใจ 3) การประเมินความสร้างสรรค์ 4) การประเมินการสำรวจและการแบ่งปันองค์ความรู้ และ 5) การประเมินแนวทางการประเมิน

สำหรับทิศทางชีวิตวิถีถัดไปกับการศึกษาไทยนั้นเป็นสิ่งท้าทายสำหรับหน่วยงานการศึกษา และตัวผู้เรียน เพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการ และตอบสนองกระแสของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกและสังคม การระบาดของโรค ได้เปลี่ยนการศึกษาและแนวทางปฏิบัติอย่างมหาศาล ทั้งสถานศึกษา ผู้สอน และผู้เรียน ต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางความไม่แน่นอน เพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ เราได้เรียนรู้วิถีการใหม่ ๆ และสามารถปรับตัวอย่างมีทิศทางในหลากหลายด้านตามที่ได้กล่าวมา โดยหวังถึงประสิทธิภาพ คุณภาพ และประสิทธิผลต่อการศึกษาเป็นสำคัญ

สรุป

การเปลี่ยนแปลงต่อสถานการณ์ที่ไม่ทันตั้งตัวนั้นทำให้เกิดแนวคิดวิถีชีวิตใหม่ และส่งผลต่อวิถีชีวิตถัดไปในอนาคต การเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนต่อรูปแบบและกระบวนการทั้ง 7 ประการของ ชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal) จะเป็นการเสริมสร้างให้บุคลากรทางการศึกษาได้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีสติ มีคุณภาพ และมีความสุขกับการทำงานในวิชาชีพของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเล็งเห็นถึงประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างยั่งยืนและต่อเนื่องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในอนาคตได้อย่างเหมาะสม โดยการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แนวทักษะในวิถีชีวิตถัดไป ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ทำทุกอย่างอยู่ที่บ้าน 2) กระบวนการพิสูจน์และยืนยันตัวตน 3) การบริการตนเอง 4) สุขภาพ 5) การเว้นระยะห่างทางสังคม และ 6) การมีรายได้หลายทาง ทั้งนี้ทิศทางการชีวิตวิถีถัดไปกับการศึกษาไทยนั้นยังมีความจำเป็นต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นทุนมนุษย์ที่สำคัญ มีศักยภาพรองรับชีวิตวิถีถัดไป สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ ไปพัฒนาออกแบบการจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านการบริหารการศึกษา ด้านผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ด้านการประเมิน โดยนำรูปแบบและกระบวนการของการดำเนินชีวิตในวิถีถัดไป ไปปรับประยุกต์ใช้ให้เท่าทันต่อสถานการณ์ เพื่อประโยชน์ต่อแวดวงทางการศึกษา สังคม ประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญใจ ทองศรี. (2564). คุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวพุทธจิตวิทยา. *Journal of MCU Humanities Review*, 7(2): 325-337.
- ปริตา ธิติปริชาพล. (2565). **อยากมี Passive Income ควรเริ่มต้นอย่างไร?** สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2565, จาก <https://www.krungsri.com/th/krungsri-the-coach/life/good-life/ways-to-earn-passive-income>.
- วรรณภา กุมารจันทร์. (2543). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (การพยาบาลผู้สูงอายุ). มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุพจน์ นาคสวัสดิ์. (2563). **Work from Home Guide วิธีของ HR และองค์กรยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: เอชอาร์ เซ็นเตอร์.
- เอกกวีร์ พิทักษ์ธนกุล. (2565). **การศึกษาในโลกยุคปัจจุบัน**. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2565, จาก [http://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-58\(500\)/page9-1-58\(500\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-58(500)/page9-1-58(500).html).
- Bangkokbank Innohub. (2022). **Digital Identity**. Retrieved on 30 January 2022, from <https://www.bangkokbankinnohub.com/th/what-is-digital-identity-1/>
- Batty, M. (2020). Social distancing at scale. *Environment and Planning B: Urban Analytics and City Science*, 47(9): 1533 - 1536.
- Bellanca, J., & Ron Brandt. (2010). **21st Century Skills: Rethinking How Students Learn**. Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Centers for Disease Control and Prevention. (2020). **Social Distancing: Keep a Safe Distance to Slow the Spread**. Atlanta, GA: Centers for Disease Control and Prevention.
- Demeter ICT. (2022) **Self Service**. Retrieved on 14 February 2022, from <https://www.dmit.co.th/th/zendesk-updates-th/self-service-customer-service/>
- Gardner, H. (2006). **Five minds for the future**. Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press.
- Karalis T. (2020). Planning and evaluation during educational disruption: lessons learned from COVID-19 pandemic for treatment of emergencies in education. *European Journal of Education Studies*, 7(4): 125 - 142.
- Mahasinpaisan, T. (2020). Social Distancing การเว้นระยะห่างทางสังคม. *Panyapiwat Journal*, 12(1).
- Purwanto, A., Asbari, M., Fahlevi, M., Mufid, A., Agistiawati, E., Cahyono, Y., & Suryani, P. (2020). Impact of work from home (WFH) on Indonesian teachers' performance during the Covid-19 pandemic: An exploratory study. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(5): 6235 - 6244.

- The Contextual. (2022). **Self-service** อีกหนึ่งกลยุทธ์ในการออกแบบบริการ. Retrieved on 13 March 2022, from <https://thecontextual.com/blog/self-service/>
- UNESCO (2020). **COVID-19 and higher education: Today and tomorrow**. Retrieved on 19 April 2022, from <http://www.iesalc.unesco.org/en/wp-content/uploads/2020/04/COVID-19-EN-090420-2.pdf>.
- United Nations. (2022). **การศึกษาที่มีคุณภาพ**. Retrieved on 10 March 2022, form <https://thailand.un.org/th/sdgs/4>.
- WHOQOL. (1994). **The development of the World Health Organization Quality of Life assessment instrument (theWHOQOL)**. In: Orley J.